

Datum : 25 juni 2002

Verdediging tegen bioterrorisme

De terroristische aanslagen in Amerika, nu bijna een jaar geleden, hebben ook in Nederland de angst voor bioterrorisme reëler gemaakt. Vandaag verschijnt een advies van de Gezondheidsraad aan de minister van VWS, waarin de raad suggesties doet voor verbetering van het Nederlandse verdedigingssysteem. In het bijzonder komt aan de orde hoe Nederland zich kan beschermen tegen een eventuele moedwillige verspreiding van het pokkenvirus.

Vorig jaar juni nog adviseerde de Gezondheidsraad om de verdediging tegen bioterrorisme zoveel mogelijk te laten aansluiten bij bestaande regelingen voor de bestrijding van epidemieën. De gebeurtenissen van 11 september 2001 veranderen dat standpunt niet. Wel komt de Gezondheidsraad met extra aanbevelingen:

- De expertise op het gebied van infectieziekten moet worden vergroot.
- De uitwisseling van bestaande kennis op dit terrein is voor verbetering vatbaar. Bepaalde deskundigen moeten toegang krijgen tot militaire informatie.
- De bijbehorende kennisinfrastructuur dient te worden versterkt, zodat bijvoorbeeld diagnostische taken zich relatief eenvoudig op grotere schaal laten uitvoeren.
- In de diverse draaiboeken moet men goed vastleggen bij wie de leiding van de verdediging berust. De commissie heeft namelijk de indruk dat de Infectieziektenwet, de Wet rampen en zware ongevallen en de Wet collectieve preventie volksgezondheid op dit punt onvoldoende mogelijkheden bieden.
- Internationale samenwerking en taakverdeling bij de ontwikkeling en productie van vaccins en antimicrobiële middelen zijn van groot belang.

In de strijd tegen bioterrorisme behoort het pokkenvirus tot de categorie van de hoogste zorg. De Gezondheidsraad waarschuwt echter voor schijnzekerheid.

Verdedigingsplannen moeten niet op één of enkele microbiële agentia gefixeerd worden. Bij een eventuele pokkenvaccinatie wordt een aantal vragen actueel waarop de Gezondheidsraad in dit advies antwoord geeft:

- Wat is het beste vaccin tegen het pokkenvirus? Nieuwe producten op basis van verzwakte *vaccinia*-stammen en van celkweeksystemen verdienen de voorkeur boven de klassieke pokkenvaccins. De nieuwe vaccins, die in een vergevorderde fase van industriële ontwikkeling verkeren, hebben minder bijwerkingen en komen in aanmerking voor toepassing zodra ze geregistreerd zijn.
- Welke vaccinatiestrategie is aangewezen? De Gezondheidsraad kiest voor ringvaccinatie: isolatie van bevestigde en vermoede gevallen van pokken, plus het opsporen, vaccineren en monitoren van een 'ring' van mensen die met de (vermoedelijk) besmette personen in contact zijn geweest (op minder dan twee meter gezichtsafstand). Vaccinatie van bepaalde hulpverleners acht de raad momenteel niet nodig. Het *Draaiboek Pokken* moet dan wel nauwkeurige procedures bevatten voor die gevallen waarin wél aanleiding is om hulpverleners te vaccineren.
- Is er voorlichting nodig? De Gezondheidsraad dringt aan op effectieve voorlichting aan de leden van het verdedigingsteam, zowel in de preventieve als in de uitvoeringsfase. Ook de bevolking als geheel moet goed geïnformeerd worden, wanneer de nood aan de man komt.

Het advies is opgesteld door een commissie bestaande uit: • prof. dr JC Terlouw; oud-Commissaris van de Koningin in Gelderland, *voorzitter* • prof. dr RA Coutinho, hoogleraar epidemiologie en bestrijding van infectieziekten; Universiteit Amsterdam; Directeur GG & GD Amsterdam • dr PhJ van Dalen, microbioloog; TNO Preventie en Gezondheid, Leiden • dr G Elzinga, Directeur Volksgezondheid RIVM, Bilthoven, *adviseur* • prof. dr J Huisman, emeritus hoogleraar epidemiologie en bestrijding van infectieziekten, Rotterdam • AAW Kalis, arts; Ministerie van VWS, Den Haag, *adviseur* • prof. dr JA Knottnerus; Voorzitter van de Gezondheidsraad, Den Haag • prof. dr JWM van der Meer, hoogleraar inwendige geneeskunde; UMC St Radboud, Nijmegen • prof. dr J van der Noordaa, emeritus hoogleraar virologie, Weesp • prof. dr ADME Osterhaus, hoogleraar virologie, Erasmus Universiteit Rotterdam • prof. dr EJ Ruitenbergh, hoogleraar internationale volksgezondheid; Vrije Universiteit, Amsterdam; oud-Directeur Centraal Laboratorium van de Bloedtransfusiedienst, Amsterdam • JE van Steenberghe, arts; Landelijke Coördinatiestructuur Infectieziektebestrijding, Utrecht • dr P van der Torn, arts; Nederlands Instituut voor Urgentiegeneeskunde, Utrecht • JK van Wijngaarden, arts; Inspectie voor de Gezondheidszorg, Den Haag; *adviseur* • drs EJ Schoten, Gezondheidsraad, Den Haag, *secretaris*

De publicatie 'Verdediging tegen bioterrorisme', nr 2002/11 is verkrijgbaar bij het Secretariaat van de Gezondheidsraad, fax (070) 340 75 23, e-mail: order@gr.nl, www.gr.nl. Nadere inhoudelijke inlichtingen verstrekt drs. EJ Schoten, tel. (070) 340 71 80, e-mail : ej.schoten@gr.nl.